

יומא לה:-לו

משה שווערד

אנא השם ----אנא בשם

1. הרא"ש על יומא פרק שמיני - סימן יט

ורב האי אמר לא בלשון הזה היה אומר כ"ג אנא השם אלא שם בן שנים וארבעים אותיות ועדיין מצוי בישיבה בקבלה וידוע לחכמים. ואין נראה לי דברי רב האי בזה דכיון דילפינן בגזרה שוה מעגלה ערופה הזכרת השם של ארבע אותיות אין לשנות אלא כמו שנכתב בפסוק הוא מזכירו אלא שמזכירו ככתבו והוא נקרא שם המפורש. והוא מקור לכל השמות כי כולן נאצלין ממנו ועליו נאמר (סנהדרין ז.) ההוגה את השם באותיותיו נעקר מן העולם דאין להזכירו בגבולין. נמצא בתשובת הגאונים מנהג של ישיבה. בשחרית שבעה פעמים ויעבור. במוסף שבעה במנחה ששה בנעילה שלשה:

ספר איזהו מקומן

והנה לקמן לט: כתבו תר"י (ד"ה עשר) דהא דתקנו ד"י פעמים היה מזכיר כהן גדול את השם ביוהכ"פ, היינו שם המפורש דאילו שם של ד' אותיות היה מזכיר כמה פעמים בתפילתו, ומבואר דס"ל כר"ה גאון, אולם בתוס' הרא"ש שם מחלק ד"י פעמים ביוהכ"פ היה מזכירו ככתבו ואילו בתפילה היה מזכיר באל"ף דל"ת, ואזיל לשיטתו כמש"כ בשם הרא"ש וכן הרמב"ם בפיהמ"ש כתב דכל מקום שהזכור בו המסכת 'שם' ר"ל שם המפורש של יו"ד ה"א. וע"ע קושית תוס' רי"ד לקמן דף ע. ולשיטת ר"ה גאון מיושב קושיותיו.

2. ספר איזהו מקומן

ב] ע"י בתוס' סוטה (ל"ט מ:) שכתבו עפ"י הירושלמי, דהשם הקדוש היה מתעלם ומשתכח מן השומעים קודם שהיו זזין משם. והנה לשון המשנה להלן סו. דשם המרירש היה "יוצא מפי כהן גדול", ובכתבי הא ז"ל

מבואר שהיה יוצא מפיו מאליו, וכדברי הפסוק "בכל המקום אשר אזכיר את שמי" ולא כתב "תזכיר את שמי", וע"י בדברינו לעיל כ: בגמ' ד"ה וכבר אמר.

3. תוספות דף לה/ב

אנא השם - בירושלמי יש דבראשונה אמר אנא השם ובשניה אלא בשם כפר נא וכו':

ספר איזהו מקומן

ד"ה אנא השם - בירושלמי יש דבראשונה אמר אנא השם ובשניה אנא בשם - ע"י טור או"ח סי' תרכ"א, ובט"ז שם סוס"ק ב'. ותו"ס להלן פ"ו מ"ב. וראה עוד בדברינו במשנה להלן סו.

4. הרא"ש על יומא פרק שמיני - סימן יט

ובירושלמי (פ"ג ה"ז) גרסינן אמר רבי חגי בראשונה היה אומר אנא השם ובשניה אנא בשם. וכתב רבינו חננאל ז"ל לא משגיחין לרבי חגי לגבי מתניתין. ובסדר רבינו הובבלי יסד שניהם אנא השם ובסדר אתה כוננת בראשונה אנא השם ובשניה אנא בשם. וכתב רבי"ה כיון שפירש רבי חגי בירושלמי דבראשונה אנא השם ובשניה אנא בשם הכי עבדינן דאמוראי בקיאים בגירסא טפי מינן. וסבור אני דאנא השם היה אומר ובשניה אנא בשם אלא שהמשנה נישנית בלשון העולם.

אנא השם כפר נא לעונות וכו' - כתבו תר"י
וחוס' הרא"ש (לקמן לו.) ד'אנא השם'
הראשון הוא יודי, והשני הוא תפילה, עי"ש.
כאן יעוי' בתר"ט (פ"ו מ"ב) שביאר דהראשון
הוא שקורא להשי"ת בשמו כדי להתודות
לפניו, והשני הוא היודי שמבקש הכפרה,
וכיאר בזה הא דאיתא במשניות ובטור שינוי
הלשון שבראשון היה אומר 'השם' ובשני
'בשם', עי"ש. [ועי' ע בזה בדברינו על מתני'
לקמן סו., ועל חוס' כאן ד"ה אנא].

6. על התשובה-גרד"ס | עמ' 129-130

כל בקשה שבה מתאים הלשון "אנא". מה הוא איפוא מבקש ב"אנא, השם" ? נדמה שבמלים אלו אינו מבקש אלא כי יותן לו לנשת לפני ה'. וידוי הוא בין הקב"ה למנוטא והחוטא מבקש מהקב"ה רשות לפתוח בשיח. החטא מרחיק את האדם ומבדילו מהקדוש-ברוך-הוא, כלשון הרמב"ם (בפ"ז מה"ת ה"ז): "אמש היה זה מובדל מה' אלקי ישראל" ... שנאמר עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם". מחיצת-ברזל מפרידה בין החוטא לבין ה'. אין לו, לחוטא, כל זכות או אפשרות לעמוד לפני ה' וכיצד איפוא יוכל להתוודות. הרי היודי מחייב הזמנת הקב"ה וייחודו כעד על אמירת היודי ואי אפשר לייחד עדים שלא בפניהם. ולפיכך בתחילת היודי באה הבקשה-התחינה "אנא השם" ! — הרשה-נא לי להפיל את המחיצה ולבוא לפניך כדי שתהיה בידי האפשרות לעשות תשובה ולומר וידוי. ומיד לאחר מכן הוא אומ': "חטאתי".

ביודי השני, כך מודגש בירושלמי וכך הוא הנוסח בסדרי העבודה בכל המחזורים, משתנה הנוסח מ"אנא השם" ל"אנה בשם". לשעבר כבר פירשתי, כי התיבה "בשם" אינה מתקשרת עם התיבה "אנא" הקודמת לה, אלא עם מה שבא אחריה, לאמור: "בשם כפר נא", דהיינו: בכוח שמך הגדול תכפר-נא לחטאים ולעוונות. וכך הוריתי שליח-ציבור בבית-הכנסת שאני מתפלל בו לומר: "אנא" ולהפסיק ולאחר מכן להמשיך: "בשם כפר נא ו" (אם שכעס עלי כי אני "מקלקל" לו בכך את הנגינה המוסיקאלית הנכונה...) עכשיו נראה לי לפרש העניין בצורה אחרת.

הבטוי "בשם" בא כמדומה למסור' כי מדובר כאן בשבועה.

ח"ב" של בשם מזכירה לנו את "לא תשבעו בשמי לשקר" או, הנשבע בשם הקדוש-ברוך-הוא. "אנא בשם" תהיה איפוא הכוונה, "אנא", הריני מבטיח ונשבע "בשם". "אנא" קבל תשובתי, כי אני מבטיח ונשבע על הקבלה להבא (החסרה בנוסח היודי של כהן-גדול) "בשם" כי לא אשוב ואחזור לחטא לעולם. ומשום-כך אני מבקשך: "כפר נא לחטאים, לעוונות ולפשעים" וכו'. כאן לפנינו במלים אלה כל שיטת הרמב"ם ביודי בקריאה הראשונה "אנא השם" באה התפילה-הבקשה לעמוד לפני ה', ואילו בקריאה השנייה "אנא בשם" באה העדאת ה' על כוונתו ואמיתותו של השב המתוודת, קבלה להבא בשבועה, בבחינה של "ויעיד עליו יודע תעלומות כי לא ישוב לזה החטא לעולם".

הלכה בידוע לדעת כל הראשונים, שאם אדם מבטיח לקיים משהו ומזכיר שם ה' באמירתו זו, הרי זה לשון שבועה. עצם הזכרת שם ה' חופכת את ההבטחה לשבועה. כך אנו אומרים למשל "יהי רצון מלפניך ה' שלא אחטא עוד" (בתפילת "אלוקי עד שלא נוצרתי" בצלותא דרב המנוא), מה הכוונה בתפילה זו ? הרי היא מתנגשת לכאורה עם עקרון הבחירה החופשית ? אלא כך פירושה: "יהי רצון מלפניך", שתאמין לי, "ה' ו" — שאני מקבל עלי בהעדאת עדים, יותר נכון, אתה תהיה-נא העד שלי "שלא אחטא עוד".

כל קבלה על-להבא בתשובה יש בה להלכה לא-יסתם הבעת "רצון-טוב", אלא הבטחה בשבועה וזאת היא כוונת הרמב"ם באמרו: "ויעיד עליו יודע תעלומות כי לא ישוב לזה החטא לעולם". כל שבועה שיש בה שם ה', פירושה

7. שערים מצויינים בהלכה

משנה וכך היה אומר אנא השם כו'. כתבו
החוס', דאיתא בירושלמי דבראשונה
אמר אנא השם, ובשניה אמר אנא בשם כפר
נא כו', ופי' בפני משה "אנא בשם" פי' ככח
שמך המיוחד... כפר נא לחטאים כו'. [ועי'
ביאור הענין בתוס' יו"ט לקמן (פ"ו מ"ב)
בשם הרא"ש והב"י, והיינו כשהתחיל
להתודות ואמר השם המפורש, אמר שם
המפורש בה"א, וכשומר אנא בה' כפר נא
התחיל השם בבי"ת, כלומר בשם הזה שהוא
המקור לכל השמות הקדושים, כפר נא
לחטאים כו'.

8. נפש הרב (ע' כ"ה-כ"ו)

והנני מעתיק בזה חלק קטן מאחת מהדרשות שדרש רבנו, ז"ל, בעשי"ת, באחת מהשנים האחרונות: כתוב בפ' אחרי מות, לפני ד' תטהרו. כשהבגד מתלכלך, צריכים לנקותו עי"ז שמשפשים אותו במים ובנתר, להעביר את הכתמים. וכמו כן כשהאדם חוטא, ונשמטו מתלכלכת, צריכים לנקותה להנשמה עי"י כן שהשכינה באה ומשפשת אותה. וזהו ענין אמירת ד' הוא הא' בסוף יוה"כ, שהוא סימן לסילוק השכינה למעלה דרך ז' הרקיעים, כי ביוה"כ - לפני ד' תטהרו, שהטהרה באה עי"י כן שיש עמנו השראת השכינה מיוחדת, וכשנשמת האדם נפגשת בהשכינה, ומשפשת בה, ביה היא מיטהרת. והתוס' ביומא (ל"ה) הביאו מהירושלמי שבידויו של ה"ה"ג הי' אומר בב"ת, אנא בשם כפר נא לעונות ולפשעים. ונראה לבאר בכוונת הלשון בזה [וכבר נדפסו הדברים בס' דברי השקפה (עמ' קפ"ז-קפ"ח)] דע"י השם המפורש הוא שבאה הכפרה, שזהו ייחודו של יום זה, שיש השראת השכינה מיוחדת הבאה בכדי לטהר, וכנ"ל, ואין להתחזק להפסיק בשהיה' בין אמירת אנא בשם לבין אמירת כפר נא לעונות ולחטאים [כמו ששוהה באומרו בתחילה אנא השם וממתין קצת - וחוזר ואומר, חטאתי עויתי פשעתי לפניך], אלא מן הנכון להחזק לומר - אנא, ולהמתין קצת, ולחזור ולומר - בשם כפר נא לעונות ולחטאים וכו', דכך היא כוונת לשון זו, שע"י כח השם המפורש - והיינו עי"ז שמשפשת נשמת האדם עם השכינה - תינקה מלכלוכה שבאה לה מן החטא. ומה"ט נהגו החסידים לקרוא ליוה"כ היום הקדוש, וליזהר שלא לקרותו בשמו - יום הכיפורים, שנהגו בו כבוד דוגמת הכבוד שנוהגים בשם המפורש - שלא לבטאה, כי יסוד וגדר ענין כפרת היום הוא עי"י כן - שהשכינה יורדת למטה אצלנו, ואנחנו נפגשים בה, וזהו תוכן ענינו של יוה"כ, ונמצא שביטוי השם "יוה"כ" הוא כעין הזכרת השם המפורש. [והשוה מש"כ בזה בס' בני יששכר]. ונראה [עיי"ש בס' דברי השקפה (עמ' קפ"פ-קפ"א)] דזהו יסוד המנהג לצרף ב"ד לשם התרת נדרים (באמירת כל נדרי) סמוך לתחילת כניסת קדוה"י, כי כידוע אלקים נצב בעדת קל, וכשמושיבים ב"ד על איזה ענין, תמיד יורדת השכינה להצטרף עמהם ולסייעם, וממילא נראה דזוהי כוונת מנהג זה - להושיב ב"ד בעיוה"כ בכדי להוריד את השכינה בהקדמה - קצת קודם תחילת כניסת קדושת היום ממש, ושתהי' השכינה עמנו משך כל היום עד התקיעה שלאחר סוף היום, אשר היא הסימן לסילוק השכינה, ואמירת ד' הוא הא' ז' פעמים

9. ריטב"א על יומא דף לה/ב

אנא ה' חטאתי כו' אנא ה' כפר נא והא דמהדר את השם תרי זימני. פ"ל בתוס' משום די' פעמים יש לו לכ"ג להזכיר את השם ביוה"כ חד כשעולה הגור' לה' בידו שאומר לה' חטאת כדלקמן ובג' וידוין שמתודה מזכירו ג' פעמים בכל א' וא' הני תרי ואידך לפני ה' תטהרו. והן עונין בשכמל"ו. אמרו במדרש כי בכל השנה אין לומר בשכמל"ו בקול גדול אבל ביה"כ יש לאומרו בקול גדול כדרך שהאופנים וחיות הקדש עונין אותו ברעש גדול בכל ימות השנה:

10. ספר איזהו מקומן

ב[נה במשנה כאן, וכן לקמן מא: גבי וידו שני, לא הוזכר כלל שהיו העם כורעים ומשתחיים ונופלים על פניהם, וכן לא מוזכר 'זההננים והעם' ככל הנוסח המוזכר במשנה לקמן סו. לענין שעיר המשתלח.]
ו[כתב התפא"י (פ"ו אות י"ט) דנראה לפי"ז דלא היו משתחיים בכל פעם ששמעו השם, רק כשהתורה בשעיר המשתלח עבור כל העם.]

ב[רם הרמב"ם (סופ"ג מיוסכ"פ) נקט שהיו משתחיים בכל פעם ששמעו השם בכל ג' הידוין, וכתב תפא"י הנ"ל דלדבריו צ"ל דהתנא נקט לפרש כן עד לסוף הידוים. וכן נקט גם התוי"ט שם. ובהגהות הגר"א להלן סו. מחק כל הקטע הזה במשנה שם והשוה אותה לשאר המשניות.] ובמלאכת שלמה הביא איפכא דאדרבה יש לגרוס במשניות כאן כדלקמן, ושכן הוא גירסת הרמב"ם.

11. ריטב"א על יומא דף לו/א

כדי שלא ירביץ גללים. פ' שהיה צריך להעמידו בין למזבח ואם היה עומד פניו למזבח וזנבו למערב היה מטיל גללים לפני מזבח אבל עכשיו שראשו לדרום וזנבו לצפון היה מעמיד ירכותיו חוץ מבין האולם למזבח. ובמדרש אמרו מעולם לא הרביץ גללים אלא שאין לנו לסמוך על הנס:

12. הערות מהרב אלישיב

אמר אביי גזירה שמא ירביץ גללים. (והריטב"א הביא מדרש נשאינו לפנינו דמעולם לא הרביץ גללים בעזרה, ומה שחששו לזה הוא משום אין סומכין על הנס וכהא דאיתא בירושלמי לגבי קרי דכה"ג.

[ולכאורה קשה דאם היה נס זה במקדש אמאי לא תני האי ניסא בעשרה ניסים שהיו במקדש לעיל [כ"א ע"א] וזה לא היה נס לפני ולפנים, אא"כ נאמר דהמשנה באבות נחלקת אהיא דמבואר במדרש.]

13. ספר איזהו מקומן

והנה מדברי הרמב"ם ומאירי מבואר דשלמים אין בהם משום כפרה. אולם לשון התוס' בערכין כא: (ד"ה מ"א) "אבל עולה ושלמים דלא לכפרה אתי כולי האי", ורקדק הרב אברהם (מ"א טו. ג.) דמשמע שגם שלמים יש בהם משום כפרה פורתא, וציין למהרי"ט אלגזי (פ"ק דנכריות, אות ז', ד"ה והנה גרסינן נערכין) שנקט דהא דמשמע מתוס' דכפרה פורתא איכא הוא משום העולה, אבל בשלמים אין כפרה כלל, וכהרמב"ם ומאירי. וכדעת רש"י: ראה בעולת שלמה (זמנים ו.) שדקדק מדברי רש"י בתענית כ"ג דמשמע שס"ל דאף שלמים מכפרין. [מיהו ברש"י זבחים ריש כט: משמע דאין מכפר על עשה אלא עולה ולא שלמים]. וע"ע משך חכמה (פרי שמי, ד"ה ועשה את קרבן העם).

ומתודה על חטאת וכו' ועל אשם וכו' ועל עולה וכו' - כתב המאירי דעל שלמים אינו מתודה אלא אומר דברי שבח והודאה, וכ"כ הרמב"ם (מעשה"ק ג. טו.) וז"ל "ויראה לי שאינו מתודה על השלמים אבל אומר דברי שבח". וכיאר הרדב"ז שהוצרך לומר כן לפי דס"ד שיתודה על דרך שאמר איוב "אולי חטאו בני" קמ"ל דא"צ להתודות, מיהו אין איסור להתודות על הספק אלא שאין צריך.

14. ספר איזהו מקומן

ר"ע אומר אין עולה באה אלא על עשה ועל ל"ת שניתק לעשה (א) מבואר כאן דעולה מכפרת על עון עשה, וצ"ע רבובחים ז: איתא דעולה דורון היא. וכן יש לעיין דלקמן פו. אמרינן דעבר על עשה ושב מוחלין לו מיד - ע"י תוס' ב"ב מח. (ד"ה יקרינ) והגהות הב"ח ומהר"ם ומהרש"ל שם, וע"ע בתוס' ר"ה ו. (ד"ה יקרינ) בגדר החילוק שבין כפרת חטאות ואשמות לעולות.

15. מהרש"א על יומא דף לו/ב

גמ' עויתי פשעתי חטאתי כו'. נראה דודאי ר"מ נמי ס"ל עון הוא מזיד ופשע הוא מרד וחטא הוא שוגג כדמוכחי קראי דמייתי לקמן אלא דטעמו שיתודה מקודם על הזדונות שהם שכיחים בעושה לתיאבון ואח"כ על המרדים שהם להכעיס ואינו שכיח ומצוי כ"כ ואח"כ על החטאים שאינם מצוים וידועים כלל אלא דלא חש ר"מ להא דמקשי ליה חכמים ומאחר שהתודה על הזדונות כו' חוזר ומתודה על השגגות כו' דאפשר אם לא יתודה גם על השגגות הם יכריעו לחובה והזדונות ומרדות לא ימחלו לו וק"ל:

אלא כך היה מתורה חטאתי ועויתי
 ופשעתי לפניך - האבי עזרי (רש"י)
 מסינס) חקר אם אדם חטא בשוגג בלבד, האם
 גם חייב להתודות בנוסח זה "חטאתי עויתי
 פשעתי", או דהיינו כששב על כלל העבירות
 ככהן גדול המתודה ביהכ"פ, אבל בעושה
 תשובה על חטא מסוים כגון שוגג יאמר רק
 'חטאתי'.
 ודייק מלשון הרמב"ם דדוקא בכל נוסח זה
 היו וידוי דברים, והטעם דאף אם הוא שוגג
 שמא יש בחטא זה שמץ של מיד ומרד, וכן

להיפך אם עשה עבירה במזיד אולי יש בו דין
 שגגה ע"י הוראת היתר.
 אולם הכי האבי עזרי שהמנחת חינוך (שם).
 נקט בפשיטות שא"צ להתודות בכל
 הנוסח על שוגג, והוכיח מלשון הברייתא
 לעיל ע"א "ומתודה על חטאת עון חטאת"
 וכו', אלא שמהרמב"ם אין משמע כן.
 שר"מ במאירי בסוגיין שנקט דב' הדברים
 אמת, ח"ל "וכשהוא מתודה על העולה
 מתודה תחילה דרך כלל וחוזר ומוכיח הפרט
 שמתודה עליו, והוא שאומר אנא השם
 חטאתי עויתי פשעתי לפניך, ועשיתי כך וכך"
 וכו'. וראה עוד בספר שמועת חיים (סי' נ"ב).

17. על התשובה-גריד"ס | עמ' 64

יש עוד לדייק בלשון הרמב"ם: "כיצד מתודין? אומר, אנא ה', חטאתי
 עויתי, פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך". נוסח זה הולם את וידויו של
 כהן גדול המתודה על כלל-ישראל ומכוון כנגד הזדונות, השגות
 והפשעים. אבל יחיד הבא להתודות על חטא, או חטאים מסויימים,
 ומפרט ואומר "ועשיתי כך וכך" — מה מקום שיאמר עוד בהכללה
 "חטאתי, עויתי, פשעתי" ו אולם, יש כאן עניין העקרון של "מגלגלין
 שבועה", כאשר אדם מתחייב בשבועה אחת מגלגלין עליו באותו מעמד
 שבועות אחרות. אף כאן כשהוא בא להתודות על חטאים מסויימים,
 הוא מוסיף ואומר: "חטאתי, עויתי, פשעתי", שלוש אלה שלוש צורות
 שונות של חטאה וכשבא אדם להתודות הוא חייב לפרט כולן. שכן
 בלום יודע אדם מתי הוא שוגג ומתי הוא מזיד? כאשר מגיע אדם
 לוידויו הוא אומר: אני, רבושי"ע, איני יודע מה זה חטא ומחו פשע
 ומחו עון. אני יודע כי התרחקתי ממך... איך הגעתי למה שהגעתי
 לא אדע. יש שחשבתני שאני עושה מה שאני עושה בשוגג — אבל באמת
 הייתי מזיד-שבמזיד... הנה למשל, בא אלי יהודי שרוצה לשלוח
 בתו למכללה מיוחסת לבני עשירים. היא תגור שם בפנימיה של
 המכללה. אני מזהיר אותו כי הוא מסתכן. אבל, הוא "בטוח" כי
 בתו לא תכשל. קשה לו לוותר על "היחוס" של אותה מכללה שלא
 הכל אוכיס להתקבל אליה. כעבור שנה הוא בא אלי בבכייה שבתו
 עומדת להנשא לגוי שפגשה באותה מכללה. האם היה במעשהו הראשון
 משום "שוגג" או "מזיד"? אילו ידע שכך יעלה בסופה, הוא נשבע,
 בוודאי שהיה עושה הכל למנוע את בתו מלהכנס לאותה מכללה.
 הוא עשה מה שעשה בשוגג. אבל, האם באמת שוגג היה?...
 זוהי דוגמה אחת מני רבות, כאשר אנו מכריעים הכרעות גורליות
 שעה שאנו עומדים בפני דילמה בחיים. האם אנו יודעים מתי אנו
 שוגגים ומתי אנו מזידים? אנו, רבושי"ע, אין אנו יודעים. רק אתה
 ידעת ולפיכך אנו אומרים גם חטאתי, גם עויתי וגם פשעתי — אתה
 תקבע לאיזה מאלו שייך המעשה אותו עשיתי. כאותו יהודי פשוט
 בסיפור החסידי הידוע, שקרא לפני הקב"ה את אותיות הא"ב ואמר:
 אתה רבושי"ע קח את האותיות וצרף מהן תפילות טובות...

18. ספר בנייתו בן יהוידע על יומא דף לו/ב

שם אלא מהו שאמר משה נושא עון ופשע וחטאה. י"ל מה יתרצו חכמים לקרא קמא דר' מאיר שהוא פסוק והתוודו. ונראה לי דלא חיישי להאי קרא מפני שהוא צווי שמצוהו להתוודות על חטאתם ולכן נקיט החמור תחלה ואחר כך הקל בדרך לא זו אף זו. אי נמי על פי הקדמה הנזכרת לעיל דהשוגג נולד מן המזיד ואם כן הכי קאמר והתוודה את כל עונות בית ישראל ואת פשעיהם אשר הם גרמו להביאם לידי חטאתם:

19. הערות מהרב אלישיב

פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים. ולכאורה קשה מאי פשיטתא כ"כ הא סתם משנה דהכא כר"מ היא. דעונות קודם חטאים, ועוד קשה דבאמת למה פסק להלכה כרבנן הא איכא סתם משנה דהוה כר"מ.
והנה כבר נתבאר לעיל דנחלקו ר"י ור"ש [בשכונות שם] דלר"י פרו דכה"ג מכפר

20. גבורת ארי על יומא דף לו/ב

פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים, ק"ל מאי פשיטתא היא זו הא סתם לן תנא במתניתין כר"מ והשתא טובא קמ"ל דאין הלכה כסתם משנה זו, והכי נמי ק"ל הא דאמר ליה רבה דנחית קמיה שבקת רבנן ועבדת כר"מ בתמיה ומאי תמה עליו הא בכל מקום קי"ל הלכה כסתם משנה אפילו ביחיד נגד רבים:

21. ריטב"א על יומא דף לו/א

מהו דתימא מסתבר טעמא דר"מ דמסייעי ליה קראי פ"י קראי וכדאמר' בסמוך אנא כר"מ סבירא לי כדכתיב בספר אורייתא דמשה. וכן פרש"י ז"ל דמסייע ליה קרא דכתיב ביה"כ עצמו בוידוי השעיר והא עדיף מכולהו קראי ויש שפוסקים הלכה כר"מ דסתם מתני' כוותיה וכהוא דנחית קמיה דרבה דהא רבה שתיק ליה ולא אהדריה. אבל הגאונים פסקו כרבנן כדפסק רב בהדיא ולא אשכחן אמורא דפליג עליה ורבה נמי הכי סבירא ליה ואתמה על ההוא דהוה נחית קמיה ואמר ליה שבקת רבנן ועבדת כר"מ וכן עיקר. וכן המנהג בכל הארצות האלו. אבל יש מקומות בספרד ואשכנז שנוהגין כדברי ר"מ. ורבינו הגדול הרמב"ן ז"ל הכריע כדברי הגאונים ז"ל ותו לא מיד:

22. הרא"ש על יומא פרק שמיני - סימן יט

... (לעיל דף לו ע"ב) תנו רבנן כיצד מתודה יומר עויתי פשעתי חטאתי. ... אמר רבה בר שילא אמר רב הלכה כדברי חכמים. ההוא דנחת קמיה דרבה ועבד כרבי מאיר אמר ליה שבקת רבנן ועבדת כרבי מאיר. אמר ליה כרבי מאיר סבירא לי כדכתיב. בספר אורייתא. והרב אלפסי פסק כרבנן וכן בעל ההלכות ורב פלטיא ורבינו חננאל ז"ל ובתורת כהנים נמי תניא כרבנן. ורב סעדיה פסק כרבה. וכן פסק הר"ן גיאות ז"ל ובעל העיטור. והביאו ראייה מדשתק ליה רבא לההוא דנחת קמיה שמע מינה קבלה והלכה כרבה דהוא בתראה ונהיגי עמא כרבנן:

23. מהר"ן חיות

דף לו ע"ב גטרא שנקא דבנן ועבדי כר"מ. ריב כן סוף גס נשים ס"י ז"כ סימן תרכ"א ס"ס
דגס כהון שחטרי סחטלס צ"ן לומר סקל חללה אחר טבונן הנמלה כוכיה ריבס לסטליח
לסור שלא עשה כד"ן כוס נחש ססיור סדר ענודס כיוס כר"מ :

24. שערים מצויינים בהלכה---בענין גוסס אתה כוננת

עבודותיו של כהן גדול, על שם "ונשלמה פרים שפתינו". (ובת"י הריטב"א לקמן (גו:) כתב, דהבעל העיטור הוכיח מכאן, דאותו ש"ץ דהכא היה אומר כלשון המשנה כגון "אתה כוננת" שחיברו יוסי בן יוסי, ולא בלשון סתום. ומבואר שדעתו שיש לומר הנוסח "אתה כוננת". וע"י מה שכתבנו שם (ד"ה ההוא דנחית) שגם רש"י התפלל בנוסח זה. וע"י בשו"ת נוכ"י (מהדר"ת או"ח סי' קיג, בהגה' לבן המחבר). וע"י בב"י (או"ח סי' תרכ"א) שהגיה הרכה הגהות בנוסח "אתה כוננת". וגם נוהגים ליפול על פניהם. וע"י מה שכתבנו כמס' חענית (יד: ד"ה אין אדם חשוב) ובמס' מגילה (ככ: ד"ה רב) L

25. קונטרס בענין עבודת יו"כ- גריד"ס

ומנין שבאנא וכו' יעויין ברמב"ם (פ"א הל' תשובה הל' א') שקבע נוסח וידוי לכל חזור בתשובה וכתב ח"ל: כיצד מתורין אומר אנא השם חטאתי וכו' עכ"ל. ומשמע שלדעתו אמירת אנא מתחייבת מהלכות וידוי בכלל ולא מפאת הלכות יום הכפורים.

26. רש"י יומא דף לו"ב

ההוא דנחית - שליח צבור, שמסדר בתפלתו של יום הכפורים סדר עבודותיו של כהן גדול על שם ונשלמה פרים שפתינו (הושע י"ד):

27. קונטרס בענין עבודת יו"כ- גריד"ס

לו:—ההוא דנחית וכו'. פירש"י: "שליח ציבור שמסדר בתפלתו של יום הכפורים סדר עבודותיו של כהן גדול על שם ונשלמה פרים שפתינו". משמע מדבריו שסדר העבודה הוא ממש חלק מתפלת הש"ץ, ובכך יש לדקדק שייאמר "בכול" כשאר חזרת הש"ץ. ואמנם בספרי הגאונים—יעויין בסידור ר' עמרם גאון (הוצ' גולדשמידט, עמ' קסח—קסט) ובסידור רס"ג (עמ' רסג)—סדרי העבודה מתוארים כחלק שרשי של התפלה. ולא עוד אלא שהיו בתקופתם מנהגים שונים לגבי התפלה בה יש לומר סדר עבודת היום ואף היו שנהגו לאומרו בכמה תפלות; יעויין בסידור רס"ג (עמ' רסד) וברי"ץ גיאת (עמ' סג—סד) בזה. ולדעת הסוברים, כפי שסוף סוף נתקבל המנהג, שיש לאומרו דוקא במוסף נראה דהיינו לא רק מפני שתפלה זו נאמרת בשעת עבודת כהן גדול, כפי שהסביר ר' עמרם גאון (שם, עמ' קסט), אלא מאותה סיבה שאין אומרים פסוקי קרבנות בשאר התפלות ובמוסף אומרים אותם, וכלשון רב האי (ברי"ץ גיאת שם): "כדרך שאין אומרים סדר קרבנות היום לא בשבתות ולא בימים טובים ולא